

KRALJEVINA JUGOSLAVIJA

UPRAVA ZA ZAŠTITU

Razred 87

INDUSTRIJSKE SVOJINE

Izdan 1. Juna 1930.

PATENTNI SPIS ŠT. 7057

Kos Fran, trgovec, Ljubljana, Jugoslavija.

Volilni aparat.

Prijava z dne 24. januarja 1929.

Velja od 1. decembra 1929.

Znani so različni sistemi, ki vsi skušajo doseči, da so volilne — bodisi državno-zborske, občinske itd. svobodne, tajne, pravilne in zvezane s čim manjšim izdatki. Izkazalo pa se je, da razne v to svrhu do sedaj uporabljane priprave oziroma sistemi ne odgovarjajo povsem gornjim zahtevam, predvsem v pogledu tajnosti volitev in pa stroškov.

Predmet tega izuma je volilni aparat, s katerim so vsi omenjeni nedostanki dosežanih volilnih sistemov odpravljeni in ki torej omogočajo apsolutno svobodno, pravilno in tajno volitev. Bistvo izuma leži v tem, da aparat avtomatično sešleva oddane glasove, ki se oddajajo s tem, da volilec — bodisi pismen ali nepismen — pritisne na tipko, odgovarjajočo njegovi stranki — listi, pri čemur je vsaka zloraba popolnoma izključena.

Izum naj bo поблиžje obrazložen s pomočjo priložene risbe, v kateri kaže sl. 1 tloris volilnega aparata, sl. 2 pogled od strani, sl. 3 prečni presek po črti A—A slike 5, sl. 4 podolžni presek skozi aparat po črti B—B slike 5 in sl. 5 tloris aparata brez notranjega pokrova in vralic.

Aparat obstoja iz kasete 1 iz močne pločevine. Kasete ima zunanjo vratnico 2. Na strani, obrnjeni proti volilcu, moli iz kasete več tipk 3, 3', 3" itd. V predloženem primeru 7 tipk; vsaka tipka sedi na svojem vzvodu 4, 4', 4" itd., ki je vrtljiv okrog osi 5. Med posameznimi vzvodi 4 se nahajajo na osi 5 distančni obroči 6, ki so vrtljivi

na osi 5 in držijo vzvode 4 v pravilni medsebojni legi. Vsak vzvod 4 ima spodaj podaljšek 7, na katerem je vrtljivo pritrjen s svornikom 8 vzvod 9. Slednji vzvod (sl. 4) ima obliko žleba, v katerega sega vzvod 10, 10', itd. Skozi vzvod 9 gre klinček 11, ki služi za premik vzvoda 10. Vzvod 10 imajo vodilo v železnih 12 in 13. Vsak vzvod 10 ima nadalje zarezo 14. Te zareze so medsebojno tako premaknjene, kakor je razvidno iz sl. 5. V vsako izmed teh zareze prijemlje kljukica 15, 15', itd. ki je čvrsto zvezana s svojo gredjo (osovino) 16, 16', itd. Vsaka gred 16 je na enem koncu vrtljivo vlečajena, na drugem koncu pa je zvezana s števcom 17, 17', itd. Vsak vzvod 10 je na koncu odrezan tako, da tvori hrbet 18, ki v slučaju premik katerekoli izmed vzvodov 10 v smislu puščice II pritiska predseboj drog 19. Slednji je zvezan s pomočjo dveh ročic 20 in 21 z gredjo 22, ki je vlečajena pri 23 in 24. Spiralni peresi 25 in 26 pritiskata normalno drog 19 proti koncem vzvodov 10. Na gredi 22 je nadalje pritrjen vzvod 27, ki je v gibljivi zvezi z vzvodom 28, ki je s svoje strani gibljivo zvezan s kratkim vzvodom 29, sedečim na osi števca 30. — Na gredi 22 je pritrjena še ročica 31, ki ima na koncu navzgor zakrenljiv zob 32, ki ga normalno pritiska navzdol pero. Ta zob je razporejen tako, da lahko privzdigne listasto pero 33, noseče na koncu kladivce 34, ki v danem trenotku vdari ob zvonec 35. — Vsak vzvod 10, 10', itd. ima na koncu raz-

širjen del 36, 36', itd., ki ima obliko likalnika. Pred temi šiljastimi konci vzvodov 10 se nahajata dve osi 37 in 38, na katerih so nameščene ploščice 39, 39', itd., ki so premakljive vzdolž teh osi v obeh smereh. Na osi 37 sta nameščeni spiralni peresi 40 in 41, istotako tudi na osi 38. Ta peresa pritiskajo ploščice 39 z zmernim tlakom skupaj. Vsaka ploščica 39 ima na stični ploskvi tako izrezo, da po dve sosednji ploščici skupaj tvorita ozgo podolgovato odprtino 39a, v katero more seči konica dela 36 vzvoda 10. — Vsa opisana aparatura je iz varnostnih razlogov pokrita s pokrovom 42 tako, da se pri odprtih vratih 2 vidi samo številke števec.

V naslednjem je opisano delovanje aparata, če se pritiska na eno izmed tipk, na pr. na tipko 3" (t. j. ona, ki je označena s številom 3). Tipka se pritiska navzdol v smeri puščice I. Pri tem vzvod 4" pritisne s svojim robom 4"a ob vzvod 9". Klinec 11" tega vzvoda potisne navzdol vzvod 10" v smeri puščice II. S tem se zasuje v zarezo 14" prijemajoča kljuka 15" in zavrti gred 16" tako, da se premakne mehanizem števca 17", ki registrira pritisk na zadevno tipko. Vsled gibanja vzvoda 10" v smeri puščice II pritisne nadalje hrbet 18" tega vzvoda ob drog 19 in ga zavrti v smislu puščice IV. S tem se obenem zavrti tudi gred 22. s posredovanjem vzvodov 27, 28 in 29 se pri tem gibanju dovede do delovanja števec 30. Obenem se tudi zavrti ročica 31. Pri tem z njenega zoba 32 zdrkne listasto pero 33 tako, da vdari kladivec 34 ob zvonec 35. Ko so vse te operacije izvršene, se vsi omenjeni deli vrnejo v svoj prvotni položaj pod vplivom spiralnih peres 25 in 26, ki pritiskata drog 19 ob hrbet 28" vzvoda 10".

Vidi se torej, da se s pritiskom na eno tipko izvršijo naslednje tri operacije. Prvič se dovede do delovanja oni števec, ki pripada tej tipki in registrira vse pritiske na to tipko; drugič se dovede do delovanja skupni števec 30 in tretjič se dovede do delovanja zvonec 35, ki pri vsakem izvršenem pritisku zazvoni.

Povdariti je treba še posebno, da se skupni števec 30 dovede do delovanja vedno, kadar se pritisne na katerokoli tipko, kajti drog 19 se pri delovanju katerekoli tipke zasuje v smislu puščice IV, kar ima vselej za posledico, da deluje števec 30. Ta števec torej seštevja skupaj vse izvršene pritiske na tipke, enako zazvoni tudi zvonec pri pritisku na katerokoli izmed tipk. Nasprotno pa števci 17, 17', 17" itd., delujejo le ob pritisku na k njim pripadajoče tipke, kar je iz zgoraj navedenega brez nadaljnega razvidno.

Volilni aparat v smislu teg izuma poseduje take varnostne mere, ki onemogočajo vsakršno zlorabo.

V naslednjem so opisane priprave, ki služijo temu namenu. Aparat ima potrebno število tipk, ki odgovarja številu volilnih strank — list. Ena tipka pri tem služi za oddajanje praznih glasov. Nepotrebne tipke se zasujejo okoli osi 5 na znotraj v smislu puščice III, tako, da publiki niso pristopne. Pri tem zapre hrbet 43 žlebastega vzvoda 9 zarezo 44 v kateri je poprej ležal vzvod 4. Sedaj je tudi preprečeno, da bi kdo skozi odprtino 44 mogel premakniti dotični vzvod 10. Omeniti je še treba, da je gibanje tipk navzgor omejeno po ploščatem drogu 45, ki je na enem koncu vrtljiv okoli svornika 46 in na drugem koncu pripet s oprožno zaponko 47. Da se prepreči istočasna oddaja več glasov s pritiskom na dve ali več tipk hkrati, služijo ploščice 39. Te ploščice se namreč pri pritiskanju na eno samo tipko razmaknejo, ker vstopi v njihovo odprtino 39a likalniku podobni konec 36 vzvoda 10. Pri tem razmikanju pa pridejo ploščice v tako lego, da preprečijo sosednjim koncem 36 vzvodov 10 s svojo polno steno vsako gibanje, dokler torej ni izvršena operacija ene tipke, združena končno s signalom zvonca, je nemogoče delovanje ene izmed drugih tipk.

Ravnotako tudi ni mogoče hkrati delovati dveh ali več tipk na enkrat. Ako se pritisne na pr. istočasno na dve tipki, tedaj konca 56 vzvodov 10 vslopita v odgovarjajoči odprtini 39a ploščic 39. Konca 36 pa ne moreta skozi odprtino 39a, ker so dotične ploščice 39, ki se nahajajo trenutno med dotičnima koncema 36, nestisljive in se tudi vzvodi 10 ne morejo odkloniti v stran. Potem se tudi ne more izvršiti zgoraj omenjene tri operacije. Kakor se omenjeno se pri vsakem izvršenem pritisku na tipko oglasi zvonec, kar služi v kontrolo.

Končno naj bo še pojasnjeno, kako se aparat pred zlorabami varno zapira. V to svrho imajo vrata 2 ob daljši stranici še ena vrata 48, ki so vrtljiva v šarnirjih in se na kaseti zaklepajo z več različnimi Wertheim — ključi. Na sl. 2 so vidne tri odprtine 49 za ključe. Te odprtine se zopet dajo pokriti z železno ploščo 50, katere vodilo tvorijo trije svorniki 51. Plošča ima nadalje uho 52. Na kaseti je razporejena kljuka 53. Ako se plošča 50 pomakne v levo (sl. 2), pokrije odprtino 49 in skozi njeno uho 52 sega sedaj kljuka 53. V slednji je kljuka 54, skozi katero se lahko vlakne vrvice v svrhu eventualnega plombiranja ali zapečatenja aparata. Vrata 48 pokrivajo odprtine 55, skozi katera se s ključem po potrebi lahko predstavljajo številke štev-

cev. Vsi šarnirji vratc so prirejeni tako, da njih osi ni mogoče izbiti. Vratca 1 pokrivajo celo kaselo, puščajo pa odprtino za številke skupnega števca 30.

Predmetni aparat omogoča izvedbo volitev na zelo enostaven način. Na volišču se položi aparat na mizo, obrnjen s tipkami proti volilcu. Vsi števci so pri tem postavljeni tako, da kažejo same ničle. Iz kasete gleda toliko število tipk, kolikor je volilnih — list, in pa ena tipka, ki ne pripada nobeni listi (za prazne glasove). Kolikor je tipk odveč, se že pred začetkom volitev okrenejo na znotraj v kaselo, ki je za časa volitev zaklenjena in plombirana. Tipke imajo označbo v številkah, ki pomenijo dolišno listo (sl. 1 in sl. 5). Da se omogoči volitev tudi nepismenim osebam, je nad vsako tipko razporejena slika kakšnega obče poznane predmeta (sl. 1), po katerem se volilec lahko orientira. Volilec odda svoj glas tako, da pritisne na tipko liste, ki jo hoče voliti. Ko se to stori, še izvršijo vse opisane operacije. Signal z zvoncec naznanja volilni komisiji, da je volilec oddal svoj glas, nakar ima odstopiti. Da se omogoči tajna volitev, je med komisijo in volilcem na aparatu nameščen zaslon 56 poljubne oblike. Ko je volitev končana, razlomi komisija plombo ali pečat in oni člani komisije, ki posedujejo ključ, odklenejo kaselo. Števci 17, 17' itd., kažejo sedaj število glasov, oddanih posameznim listam. Zaradi kontrole so poleg odprtih števec 17, 17', itd. na pokrovu 42 označene številke pripadajočih tipk. Vidi se, da je komisija trenutno v stanju razbrati rezultat volitev. Skupni števec 30, ki je med volitvami obrnjen proti komisiji, kaže vsakem trenutku število vseh oddanih glasov.

Patentni zahtevi:

1. Volilni aparat označen s tem, da obsega iz kasete, vsebuječo aparaturo, ki omogoča, da volilec odda glas s pritiskom na tipko (3), odgovarjajočo neki volilni stranki — listi, pri čemer se vsaka tipka pri pritisku navzdol zavrti okrog osi (5) žlebasti vzvod (9) katerega klinec (11) premakne pripadajoči in v žleb vzvoda (9) segajoči vzvod (10), ki ima na odgovarjajočem mestu pripravo (zarezo 14 in kljuko 15) za zasukanje gredi (16) števca (17), ki sešteva glasove, oddane s pritiskanjem na to tipko.

2. Aparat po zahtevu 1., označen s tem, da je vsak vzvod (10) na koncu odrezan tako, da tvori hrbet (18), na katerega pritiska pod vplivom spiralnih peres (25, 26) drog (19), ki je v čvrsti zvezi z gredjo (22), ki deluje s posredovanjem več vzvodov (27, 28, 29) skupni števec (30) tako, da se pri pritisku na katerokoli tipko (3) zasuče

drog (19) in z njim gred (22), ter se deluje števec (30), ki sešteva vse oddane glasove.

3. Aparat, označen z zvoncec (35), ki po izvršenem pritisku na tipko zazvoni, v katero svrhu je na gredi (22) pritrjena ročica (31), ki s posredovanjem oprožnega zoba (32) in peresa (33) deluje kladvice (34) za zvonec.

4. Aparat, po zahtevu 1, označen s tem, da ima vsak vzvod (10) na koncu likalniku podoben razširjen del (36), ki pri premiku vzvoda (v smeri puščice II) s svojo konico vstopi skozi odprlino (39a), puščano med dvema sosednjim ploščicama (39) nasproti konici razširjenega dela (36), katere ploščice so nameščene na dveh oseh (37, 38) tako, da so po njih vzdolž gibljive in so z zmernim tlakom pritiskane skupaj po peresih (40, 41) in se pri prestopu razširjenega dela (36) razmaknejo tako, da preprečijo s svojo polno steno vsako gibanje sosednjih razširjenih delov (36) vzvodov (10) in je torej onemogočeno delovanje vsake druge tipke, dokler ni popolnoma izvršena operacija s trenutno uporabljano tipko.

5. Aparat po zahtevu 1, označen s tem, da je istočasno delovanje dveh ali več tipk onemogočeno po ploščicah (39), ki se trenutno nahajajo med dotičnimi delovnimi razširjenimi deloma (36) vzvodov (10), ker so ploščice (39) nestisljive in se vzvodi (10) ne morejo odkloniti v stran.

6. Aparat po zahtevu 1, označen s tem, da je celokupna njegova aparatura pokrita s ploščo (42), ki pušča vidno edinole številke števec (17) za posamezne tipke in pa skupni števec (30).

7. Aparat po zahtevu 1, označen s tem, da se one tipke, ki se pri volitvi ne uporabljajo, zasučejo okoli osi (5) v kaselo (v smislu puščice III), pri čemer zaprejo hrbti (43) njihovih žlebastih vzvodov (9) zareze (44), v katerih so prej ležali njih vzvodi (4) tako, da je onemogočeno vsakršno premikanje iz funkcije stavljenih tipke skozi zareze (44).

8. Aparat po zahtevu 1, označen s tem, da se kasela zapira z vratnicami (2), ki imajo odprtino za številke skupnega števca (30).

9. Aparat po zahtevu 1, označen s tem, da so na vratnicah nameščena še ena vratca (48), ki se zaklepajo na kaseli z več različnimi ključavnicami in pokrivajo odprtine (55) za ključne števec (17, 17').

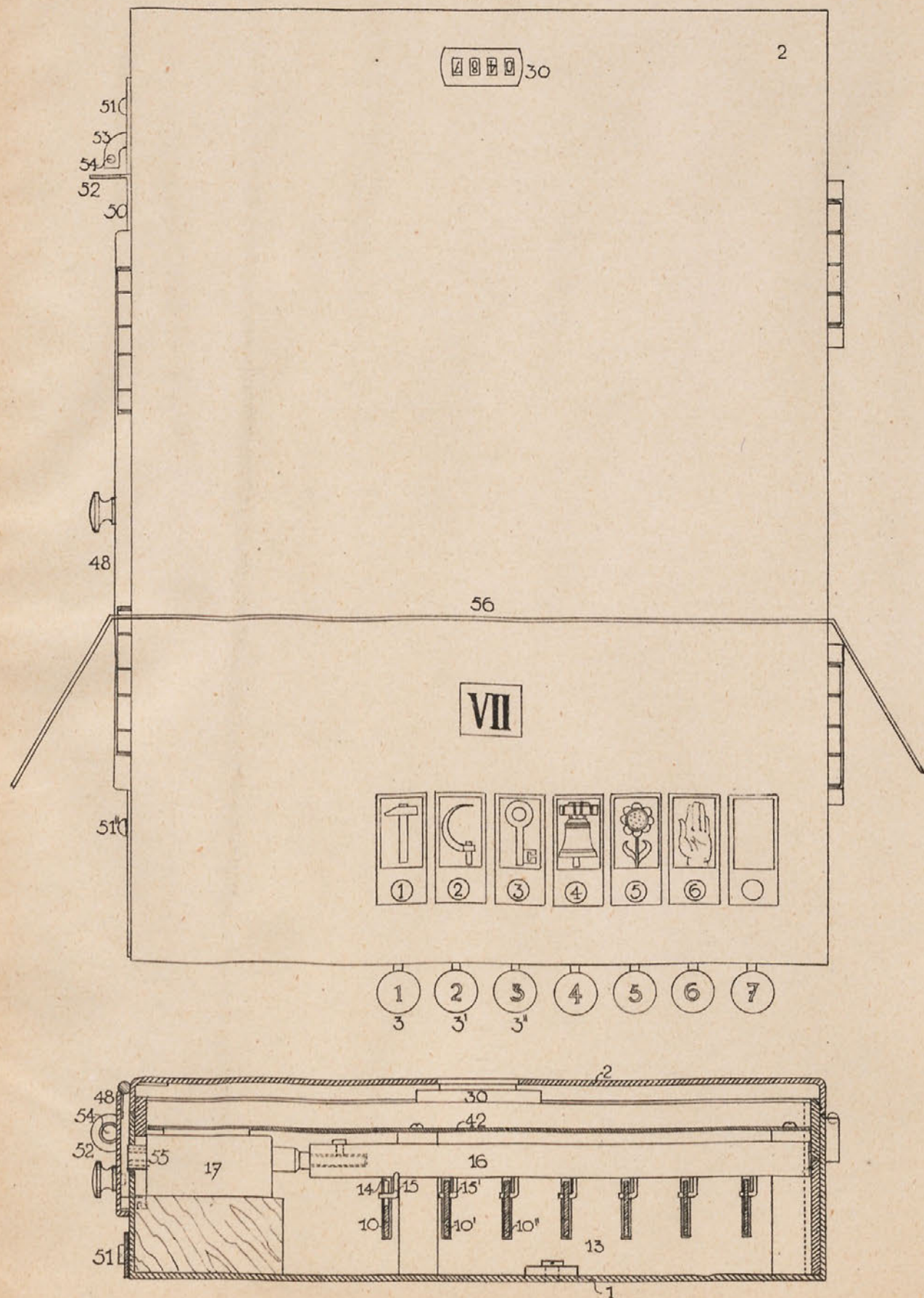
10. Aparat po zahtevu 1, označen s tem, da je zunaj na kaseli pod vratnicami (48) nameščenih v vodilih (51) plošča (56), ki ima uho (52) katero se pri odgovarjajočem

premiku plošče (v levo sl. 2) natakne na kljuko (53), nameščeno na kaseli (1) tako, da se skozi luknjo (54) vtakne lahko vrvi- ca plombe ali pečata, pri čemer plošča (50) pri tem premiku istočasno pokrije vse odprtine (49) ključavnic tako, da je volilni

aparatus po plombiranju oziroma zapečatenju popolnoma nepristopen.

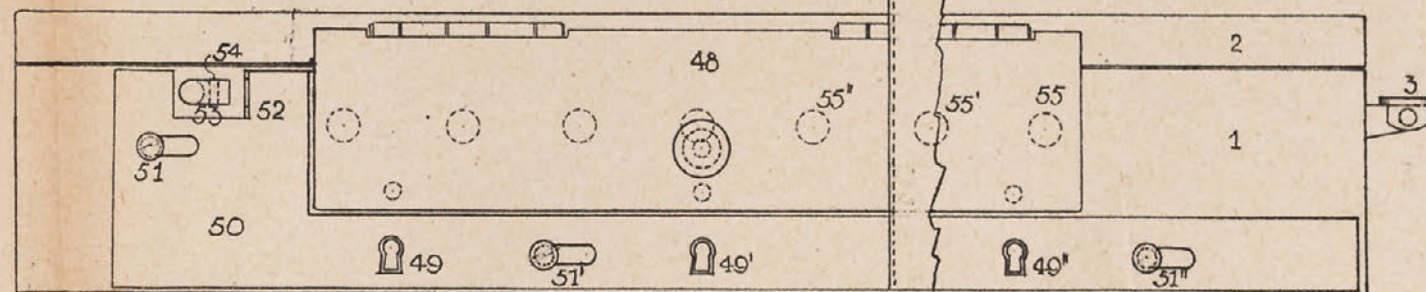
11. Aparatus po zahtevu 1, označen s tem, da je med osebo, ki voli in med drugimi osebami razporejen na kaseli zaslon poljubne oblike.

SL.1.

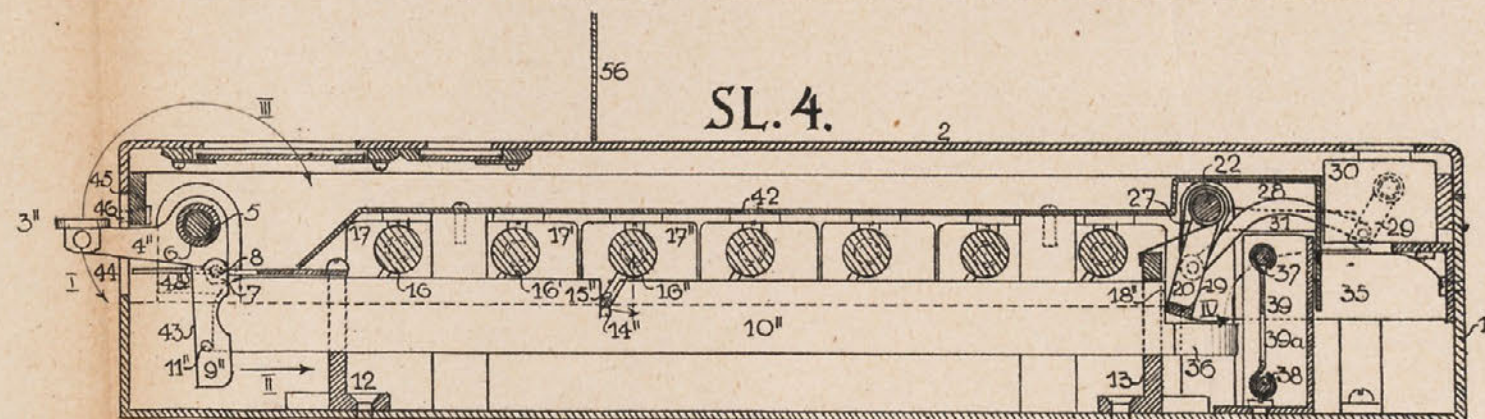

SL.3.

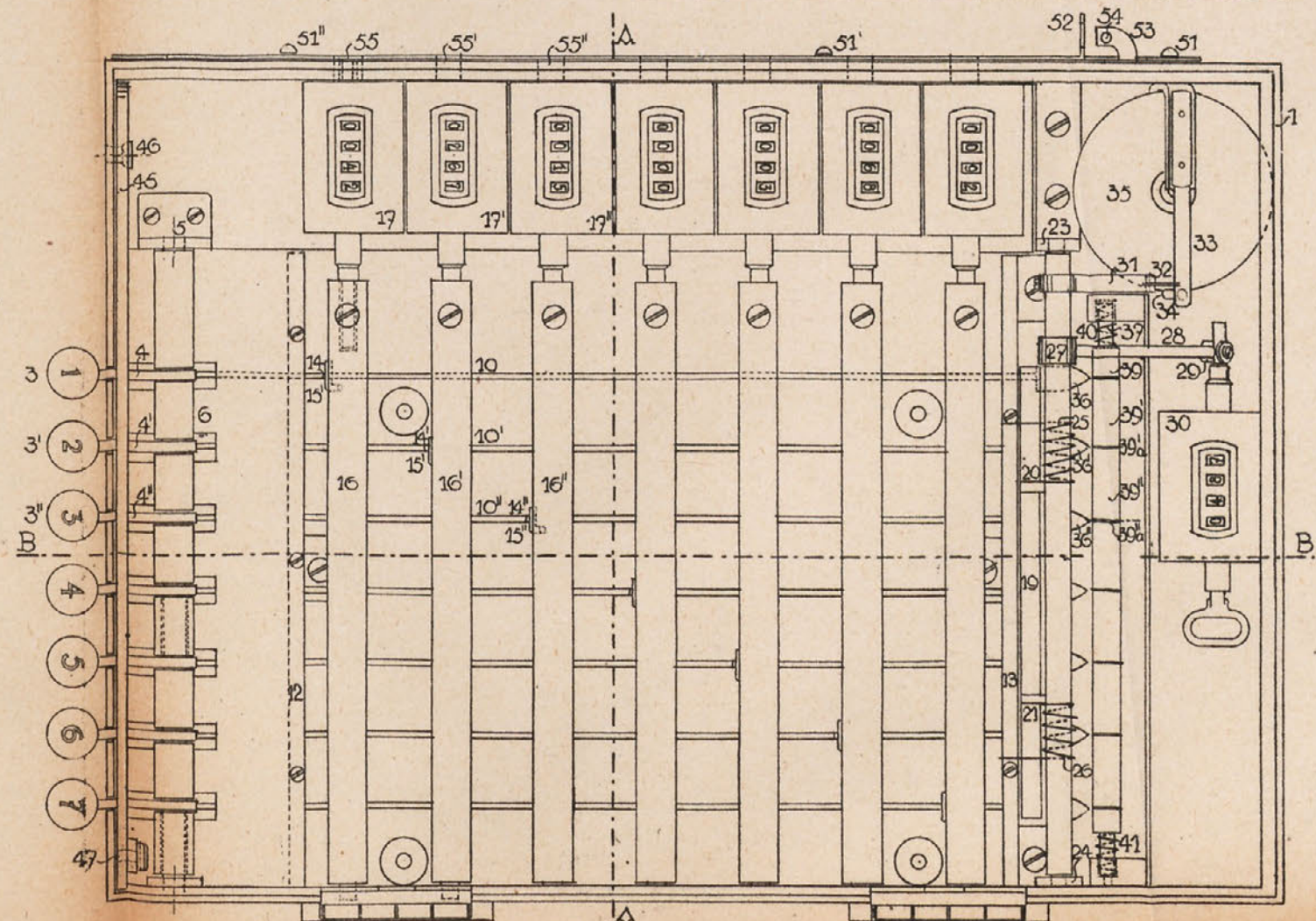
SL.2.

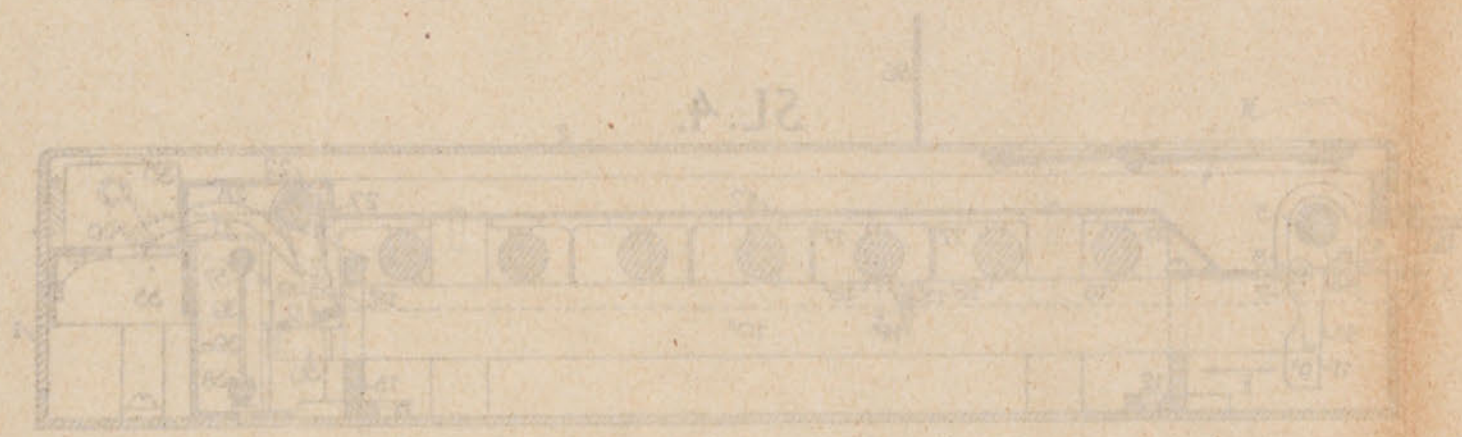

SL.4.

SL.5.

21.1

21.3